



Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (sestā palāta)

2020. gada 26. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesas Reglamenta 99. pants – Patērētāju tiesību aizsardzība – Direktīva 93/13/EEK – 3. un 6. līdz 8. pants – Direktīva 2008/48/EK – 22. pants – Negodīgi noteikumi ar patērētājiem noslēgtos līgumos – Valsts tiesas pārbaude pēc savas ierosmes – Valsts maksājuma rīkojuma procedūra

Lietā C-807/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija) iesniedza ar 2019. gada 4. novembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 4. novembrī, tiesvedībā, kuru uzsākušas

“DSK Bank” EAD,

“FrontEx International” EAD,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- “DSK Bank” EAD vārdā – *V. Mihneva*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *Y. G. Marinova* un *G. Goddin*, kā arī *N. Ruiz García*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

izdod šo rīkojumu.

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

Rīkojums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 6.–8. pantu Padomes Direktīvā 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.), kā arī 22. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar divām tiesvedībām starp *DSK Bank* un *FrontEx International*, no vienas puses, un patērētājiem, kuri nav lietas dalībnieki procesā, no otras puses, saistībā ar maksājuma rīkojuma procedūrām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 93/13

- 3 Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.”

- 4 Saskaņā ar šīs direktīvas 6. pantu:

“1. Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.

2. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus lai nodrošinātu to, ka patērētājs nezaudē šīs direktīvas piešķirto aizsardzību tādēļ, ka par līgumam piemērojamajām tiesībām ir izvēlētas valsts, kas nav dalībvalsts, tiesības, ja līgumam ir cieša saistība ar dalībvalstu teritoriju.”

- 5 Minētās direktīvas 7. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

- 6 Šīs pašas direktīvas 8. pantā ir teikts:

“Dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos [stingrākus] līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko [augstāku] patērētāja aizsardzības līmeni.”

Direktīva 2008/48

7 Direktīvas 2008/48 9. un 10. apsvērumus ir formulēts šādi:

“(9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. Ja šādi saskaņoti noteikumi nepastāv, dalībvalstīm būtu jāpatur tiesības saglabāt vai ieviest valstu tiesību aktus. Attiecīgi dalībvalstis, piemēram, var saglabāt vai ieviest valsts noteikumus par pārdevēja vai pakalpojumu sniedzēja un kreditora nedalīto un solidāro atbildību. Cits šīs dalībvalstu iespējas piemērs varētu būt tāds, ka dalībvalstis patur spēkā vai ievieš valstu noteikumus par preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas līguma atcelšanu, ja patērētājs īsteno savas tiesības atteikties no kredītīguma. Šajā sakarā beztermiņa kredītīgumu gadījumā dalībvalstīm būtu jāļauj noteikt minimālu periodu starp brīdi, kad kreditors prasa atmaksu, un dienu, kurā kredīts ir jāatmaksā.

(10) Šajā direktīvā ietvertās definīcijas nosaka saskaņošanas apjomu. Tāpēc dalībvalstu saistībām īstenot direktīvas nosacījumus vajadzētu būt ierobežotām attiecībā uz to apjomu, kā tas noteikts minētajās definīcijās. Atbilstīgi Kopienas tiesību aktiem šai direktīvai tomēr nebūtu jāskar tas, kā dalībvalstis tiek piemēroti direktīvas nosacījumi attiecībā uz jomām, kas neietilpst tās darbības jomā. [..]”

8 Šīs direktīvas 10. panta “Kredītīgumos iekļaujamā informācija” 2. punktā ir minēts zināms skaits elementu, kas skaidri un lakoniski ir jānorāda kredītīgumā.

9 Minētās direktīvas 17. pantā ir paredzēts:

“1. Gadījumā, ja kreditora tiesības saskaņā ar kredītīgumu vai līgumu kā tādu cedē trešajai personai, patērētājam ir tiesības vērsties tiesā pret cesionāru, izmantojot jebkuru aizsardzību, kas viņam bija pieejama pret sākotnējo kreditoru, tostarp ieskaitu, ja tāds ir atļauts attiecīgajā dalībvalstī.

2. Patērētāju informē par 1. punktā minēto cesiju, izņemot, ja sākotnējais kreditors, kas noslēdzis līgumu ar cesionāru, turpina apkalpot kredītu attiecībā pret patērētāju.”

10 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 22. panta 1. punkta noteikumiem:

“Ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem.”

Bulgārijas tiesiskais regulējums

GPK

11 *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilprocesa kodekss), kas publicēts 2019. gada 22. oktobra DV Nr. 83 (turpmāk tekstā – “GPK”), 410. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“(1) Prasītājs var iesniegt pieteikumu maksājuma rīkojumam:

1. attiecībā uz naudas parādu vai aizvietojamām lietām, ja pieteikums ietilpst rajona tiesas (*Rayonen sad*) piekritībā;

[..]

(2) Pieteikumā ietver lūgumu par izpildraksta izdošanu, un tam jāatbilst 127. panta 1. un 3. punkta un 128. panta 1. un 2. punkta prasībām. Pieteikumā norādāmi arī bankas rekvizīti vai citi maksājuma veidi.”

12 GPK 411. pantā ir teikts:

“(1) Pieteikumu iesniedz piekritīgajā rajona tiesā (*Rayonen sad*) pēc parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai juridiskās adreses. Šī tiesa pēc savas ierosmes trīs dienu laikā pārbauda savu teritoriālo piekritību.
[..]

(2) Tiesa izskata pieteikumu tiesas sēdē par procesuālajiem aspektiem un izdod maksājuma rīkojumu 1. punktā paredzētajā termiņā, izņemot, ja:

1. pieteikums neatbilst 410. panta prasībām un pieteikuma iesniedzējs nenovērš pieļautās neatbilstības trīs dienu laikā pēc paziņojuma;
2. pieteikums neatbilst tiesību aktiem vai morāles principiem;
3. Bulgārijas Republikas teritorijā parādniekam nav pastāvīgās adreses vai juridiskās adreses;
4. Bulgārijas Republikas teritorijā parādniekam nav pastāvīgās dzīvesvietas vai darbības vietas.

(3) Ja tiesa pieteikumu apmierina, tā izdod maksājuma rīkojumu, kura kopiju nosūta parādniekam.”

13 414. panta 1. un 2. punkts ir formulēts šādi:

“(1) Parādnieks ir tiesīgs rakstveidā iebilst pret maksājuma rīkojumu vai tā daļu. Iebildumi nav jāpamato, izņemot 414.a pantā minētos gadījumus.

(2) Iebildumus iesniedz divu nedēļu laikā no maksājuma rīkojuma saņemšanas. Šis termiņš nav pagarināms.”

14 418. pantā par tūlītēju izpildi ir paredzēts:

“(1) Ja pieteikumam ir pievienots 417. pantā minētais dokuments, kas pamato parādu, kreditors ir tiesīgs lūgt tiesu nozīmēt tūlītēju izpildi un izsniegt izpildes rīkojumu.

(2) Izpildes rīkojumu izsniedz pēc tam, kad tiesa ir pārliecinājusies par dokumenta formālo atbilstību likumam un ir konstatējusi, ka šis dokuments apliecina no parādnieka piedzenama parāda esamību.
[..]”

15 Saskaņā ar 419. panta 1.–3. punktu:

“(1) Rīkojumu, kas piešķir tiesības prasīt tūlītēju izpildi, var pārsūdzēt ar atsevišķu prasību. Šāda prasība ceļama divu nedēļu laikā no izpildes rīkojuma paziņošanas brīža.

(2) Atsevišķo prasību par tūlītējas izpildes rīkojumu iesniedz kopā ar iebildumiem par izsniegto izpildes rīkojumu. Šo prasību iespējams pamatot vienīgi ar apsvērumiem, kas izriet no 417. pantā minētajiem aktiem.

(3) Prasības par tūlītējas izpildes rīkojumu iesniegšana izpildi neaptur.”

16 420. pantā “Izpildes apturēšana” ir paredzēts:

“(1) Iesniegtie iebildumi par maksājuma rīkojumu neaptur piespiedu izpildi gadījumos, kas minēti 417. panta 1.–9. punktā, izņemot, ja parādnieks sniedz kreditoram atbilstošu nodrošinājumu saskaņā ar *Zakon za zadalzhenyata i dogovorite* [Likuma par saistībām un līgumiem] 180. un 181. pantu.

(2) Ja iebildumu iesniegšanai noteiktajā termiņā tiek iesniegts pieteikums par izpildes apturēšanu, kas ir pamatots ar rakstveida pierādījumiem, tiesa, kura ir izdevusi rīkojumu par tūlītēju izpildi, var to apturēt arī tad, ja netiek sniegts 1. punktā minētais nodrošinājums.

(3) Lēmumu, kas pieņemts par izpildes apturēšanas pieteikumu, var apstrīdēt ar atsevišķu prasību.”

Likums, ar kuru grozīts un papildināts GPK

17 *Zakon za izmenenie i dopalnenie na GPK* (Likums par grozījumiem un papildinājumiem *GPK*), 2019. gada 20. decembra DV Nr. 100 (turpmāk tekstā – “Likums par izmaiņām *GPK*”), ir noteikts:

“§1. [*GPK*] 7. pantu papildināt ar 3. punktu šādā redakcijā:

“Tiesa pēc savas ierosmes pārbauda, vai līgumā, kas noslēgts ar patērētāju, nav iekļauti negodīgi noteikumi. Par šiem jautājumiem tiesa dod pusēm iespēju iesniegt apsvērumus.

[..]”

18 Ar šo likumu *GPK* 410. pants ir papildināts ar 3. punktu šādā redakcijā:

“Ja parāds izceļas no līguma, kas ir noslēgts ar patērētāju, pieteikumam pievieno līgumu, ja tas ir noslēgts rakstveidā, kopā ar visiem papildinājumiem un pielikumiem, kā arī, attiecīgā gadījumā, piemērojamiem vispārējiem noteikumiem.”

19 Ar minēto likumu *GPK* 411. panta 2. punktam ir pievienots jauns 3. apakšpunkts:

“Tiesa izskata pieteikumu tiesas sēdē par procesuālajiem aspektiem un izdod maksājuma rīkojumu 1. punktā paredzētajā termiņā, izņemot gadījumus, ja:

[..]

3. pieteikums ir pamatots ar negodīgu noteikumu līgumā, kas noslēgts ar patērētāju, vai ja tāda noteikuma esamību ir iespējams saprātīgi pieņemt.”

20 Ar to pašu likumu *GPK* 147. pants ir grozīts un papildināts šādi:

“1. 2. apakšpunktā vārdus “pašvaldības un bankas” aizstāt ar vārdiem “un pašvaldības vai izraksts no bankas grāmatvedības dokumentiem, kuram ir pievienots dokuments, kas apliecina parādu bankai, kā arī visi tā pielikumi, tai skaitā piemērojamie vispārējie noteikumi”.

2. 10. apakšpunktu papildināt ar šādu otro teikumu: “Gadījumā, ja rīkojuma dokuments ir nodrošinājums parādam, kurš izriet no līguma, kas ir noslēgts ar patērētāju, pieteikumam pievieno līgumu, ja tas ir noslēgts rakstveidā, kopā ar visiem pielikumiem, tajā skaitā piemērojamiem vispārējiem noteikumiem.””

21 Ar Likumu par izmaiņām *GPK* tā 420. panta 1. un 2. punkts ir papildināts šādi:

“(1) Iesniegtie iebildumi pret maksājuma rīkojumu neaptur piespiedu izpildi gadījumos, kas minēti 417. panta 1.–9. punktā, izņemot, ja parādnieks sniedz kreditoram atbilstošu nodrošinājumu saskaņā ar *Zakon za zadalzhennyata i dogovorite* [Likuma par saistībām un līgumiem] 180. un 181. pantu. Gadījumā, ja parādnieks ir patērētājs, nodrošinājums nepārsniedz vienu trešo daļu no parāda.

(2) Tiesa, kura ir izdevusi rīkojumu par tūlītēju izpildi, var to apturēt arī tad, ja netiek sniegts 1. punktā minētais nodrošinājums, ja ir ticis iesniegts pieteikums par izpildes apturēšanu, kas ir pamatots ar rakstveida pierādījumiem, no kuriem izriet, ka:

1. parādam nav iestājies termiņš;

2. parāds izceļas no negodīga noteikuma līgumā, kas noslēgts ar patērētāju;

3. parāda, kuram iestājies termiņš, apmērs, kas izriet no līguma, kurš noslēgts ar patērētāju, ir ticis aprēķināts kļūdaini.”

Likums par patēriņa kredīta līgumiem

22 *Zakon za potrebitelskia kredit* (Likums par patēriņa kredīta līgumiem), redakcijā, kas bija spēkā faktu rašanās laikā pamatlietā (2019. gada 26. februāra *DV* Nr. 17), ar kuru transponēti Direktīvas 2008/48 noteikumi, 10. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Patēriņa kredīta līgumu slēdz rakstveidā uz papīra vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju, saprotamā un pilnīgā veidā, un visiem līguma elementiem jābūt atspoguļotiem ar vienotu teksta fontu veida, formatējuma un izmēra ziņā – šim pēdējam esot ne mazākam par 12. izmēru –, divos eksemplāros, pa vienam katrai līgumslēdzējai pusei.”

23 Saskaņā ar šā likuma 26. pantā noteikto:

“(1) No patēriņa kredīta līguma izrietošo parādu cedēt trešai personai kreditors ir tiesīgs vienīgi tad, ja līgumā tāda iespēja ir paredzēta.

(2) Ja no patēriņa kredīta līguma izrietošo parādu kreditors cedē trešai personai, patērētājs var pret šo trešo personu celt visus iebildumus, kādus viņš ir bijis tiesīgs celt pret sākotnējo kreditoru, tostarp iebildi par ieskaitu.”

24 Minētā likuma 33. pantā ir noteikts:

“(1) Patērētāja nokavējuma gadījumā tiesības uz procentiem kreditoram ir tikai nesamaksātās summas apmērā. Šos procentus aprēķina par nokavējuma periodu.

(2) Ja patērētājs atzīst viņa kredīta ietvaros veicamo maksājumu nokavējumu, līgumsods nedrīkst pārsniegt likumisko procentu apmēru.

(3) Kreditors nav tiesīgs atteikties pieņemt daļēju patēriņa kredīta atmaksu.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

- 25 Lietā, kurā ir iesaistīta *DSK Bank*, tā, pamatojoties uz savu 2019. gada 3. oktobra izrakstu no grāmatvedības dokumentiem, iesniedza iesniedzējtiesā maksājuma rīkojuma pieteikumu par tūlītējas izpildes rīkojuma izdošanu pret patērētāju, kurš nav lietas dalībnieks procesā.
- 26 *DSK Bank* norādīja, ka 2018. gada 8. martā tā tika noslēgusi patēriņa kredīta līgumu ar minēto patērētāju, kurš nav veicis 17 ikmēneša maksājumus, kas bija jāveic no 2018. gada 20. marta līdz 2019. gada 20. jūlijam. Kas attiecas uz pēdējo veicamo maksājumu, norādītā summa ir lielāka par iepriekšējām, proti, 564,44 Bulgārijas levas (BGN) (aptuveni 288 EUR) 167,23 BGN (aptuveni 85 EUR) vietā, nesniedzot nekādu paskaidrojumu par to.
- 27 *DSK Bank* iesniedza arī cita patēriņa kredīta līguma kopiju, kas bija noslēgts 2018. gada 25. februārī, lai finansētu mobilā tālruņa iegādi un dzīvības apdrošināšanas, kurā labuma guvējs ir banka, prēmijas maksājumu. Šajā līgumā ir izklāstīti kredīta saņemšanas un atmaksas nosacījumi, proti, 18 ikmēneša maksājumi, kā arī vispārējie noteikumi, un uz tā ir patērētāja paraksts.
- 28 Lietā, kurā ir iesaistīta *FrontEx International*, tā apgalvo, ka ar parāda cesijas līgumu tā no sabiedrības *City Cash* ir iegādājusies parādu pret patērētāju, kurš ar šo sabiedrību bija noslēdzis kredītlīgumu 2016. gada 15. jūlijā. *FrontEx International* iesniedza iesniedzējtiesā maksājuma rīkojuma pieteikumu pret šo patērētāju, nepievienojot nekādus dokumentus.
- 29 Abās iesniedzējtiesā izskatāmajās lietās tā prezumē negodīgu noteikumu esamību patēriņa kredīta līgumos, un tā vēlas, lai tiktu izvērtēti šo parādu pamatā esošie līgumi.
- 30 Taču tā norāda, pirmkārt, ka saskaņā ar Bulgārijas tiesībām maksājuma rīkojuma procedūras norisinās kopsavilkuma veidā un vienpusēji, kā rezultātā pirms lēmuma par maksājuma rīkojuma izdošanu patērētājam nav iespējams pret to iebilst.
- 31 Otrkārt, šī tiesa norāda uz *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija) judikatūru, no kuras tostarp izriet, pirmām kārtām, ka maksājuma rīkojuma procedūras ietvaros, ko regulē *GPK* 410. pants, tiesa nevāc pierādījumus, jo procesa mērķis ir nevis konstatēt paša parāda esamību, bet tikai kontrolēt, vai šis parāds tiek apstrīdēts, un, otrām kārtām, *GPK* 417. pantā reglamentētās procedūras ietvaros tiesa lemj, pamatojoties uz prasītāja iesniegtajiem dokumentiem, un tā nevar vērtēt nekādus citus pierādījumus kā tikai šajā pantā minētos dokumentus.
- 32 Trešām kārtām, minētā tiesa paskaidro, ka, ņemot vērā *Sofijski rayonon sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija) tiesnešu darba noslodzi, tiem nav iespējams pārliecināties, vai pieteikumiem par maksājuma rīkojuma izdošanu pievienotajos patēriņa kredīta līgumos nav iekļauti negodīgi līguma noteikumi.
- 33 Šādos apstākļos *Sofijski rayonon sad* (Sofijas rajona tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:
- “1) Vai apstākļi, ka valsts tiesas noslodze ir ievērojami lielāka nekā citu tās pašas instances tiesu noslodze un šīs tiesas tiesneši tāpēc nespēj vienlaikus pārbaudīt tiem iesniegtos dokumentus, uz kuriem pamatojoties ir jāizdod vai var tikt izdots rīkojums par pagaidu izpildi, un pieņemot tās nolēmumus saprātīgā termiņā, kā tāds ir uzskatāms par Savienības tiesību patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citu pamattiesību pārkāpumu?
- 2) Vai valsts tiesai ir jāatturas pieņemt nolēmumus, kas varētu būt [piespiedu] izpildes pamatā, patērētājam par to neceļot iebildumus, ja tai ir pamatotas aizdomas, ka pieteikums ir balstīts uz negodīgu noteikumu patērētāju līgumā, ja no lietas materiāliem šajā ziņā neizriet neatspēkojami pierādījumi?

- 3) Ja uz otro jautājumu tiek atbildēts noliedzoši, vai ir pieļaujams, ka valsts tiesa, ja tai ir šādas aizdomas, pieprasa papildu pierādījumus no uzņēmējdarbību veicošās līgumslēdzējās puses, lai gan tai saskaņā ar valsts tiesībām procedūrā, kurā tiek pieņemts, iespējams, izpildāms nolēmums, nav šādu pilnvaru, ja parādnieks neceļ iebildumus?
- 4) Vai ar Savienības tiesībām kopsakarā ar direktīvām par tiesību aktu saskaņošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā ieviestās prasības attiecībā uz valsts tiesas pēc savas iniciatīvas veiktu konkrētu apstākļu konstatējumu ir spēkā arī gadījumos, kad valsts likumdevējs piešķir patērētājiem papildu aizsardzību (vairāk tiesību) valsts likumā, ar ko tiek transponēta direktīvas tiesību norma, ar kuru tiek pieļauta šādas papildu aizsardzības piešķiršana?”
- 34 Iesniedzējtiesa arī ir lūgusi Tiesu izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā atbilstoši Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktam.

Par tiesvedību Tiesā

- 35 Ar tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 3. decembra lēmumu pieteikums par nolēmuma taisīšanu paātrinātā tiesvedībā, piemērojot Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu, tika noraidīts.
- 36 Proti, pirmkārt, jāatgādina, ka ar prasību nodrošināt iesniedzējtiesā izskatāmo lietu ātru atrisināšanu atbilstoši valsts tiesībām pašu par sevi nepietiek, lai pamatotu paātrinātās tiesvedības izmantošanu, piemērojot Reglamenta 105. panta 1. punktu (Tiesas priekšsēdētāja rīkojumi, 2015. gada 23. decembris, *Vilkas*, C-640/15, nav publicēts, EU:C:2015:862, 8. punkts, un 2016. gada 8. jūnijs, *Garrett Pontes Pedroso*, C-242/16, nav publicēts, EU:C:2016:432, 14. punkts).
- 37 Otrkārt, pat ja parādnieks ir patērētājs, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tikai ekonomiskās intereses, lai cik būtiskas un leģitīmas tās nebūtu, nevar pamatot paātrinātās tiesvedības izmantošanu (rīkojums, 2018. gada 10. aprīlis, *Del Moral Guasch*, C-125/18, nav publicēts, EU:C:2018:253, 11. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 Līdzīgi – nedz attiecīgo personu intereses vienas pašas attiecībā uz to, lai pēc iespējas ātrāk tiktu noskaidrots tām no Savienības tiesībām izrietošo tiesību tvērums – lai cik būtiskas un leģitīmas tās nebūtu –, nedz arī pamatlietas ekonomiski vai sociāli jutīgais raksturs tomēr nenožīmē nepieciešamību to izskatīt isā termiņā Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punkta izpratnē (Tiesas priekšsēdētāja rīkojumi, 2016. gada 13. aprīlis, *Indēliju ir investiciju draudimas*, C-109/16, nav publicēts, EU:C:2016:267, 8. un 9. punkts, kā arī 2016. gada 15. februāris, *Anisimovienė* u.c., C-688/15, nav publicēts, EU:C:2016:92, 8. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 39 Ar 2020. gada 28. maija rīkojumu, kas Tiesas kancelejā saņemts 2020. gada 3. jūnijā, iesniedzējtiesa ir sniegusi precizējumus par grozījumiem *GPK*, kuri stājās spēkā 2019. gada 24. decembrī ar Likumu par izmaiņām *GPK*. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2020. gada 22. jūnija lēmumu šis rīkojums tika iekļauts lietas materiālos un paziņots lietas dalībniekiem un ieinteresētajām personām informācijai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 40 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu gadījumā, ja atbildi uz jautājumu var skaidri izsecināt no judikatūras vai ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.
- 41 Šī tiesību norma ir jāpiemēro šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

Par pirmo jautājumu

- 42 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj, ka valsts tiesa, kura izskata pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu, sakarā ar praktiskas dabas grūtībām, piemēram, tās darba noslodzi, neveic izvērtējumu par to, vai starp komersantu un patērētāju noslēgtā līgumā ietverts noteikums gadījumā nav negodīgs.
- 43 Iesākumā jāatgādina, kā tas izriet no judikatūras, ka no Direktīvas 93/13 izrietošo tiesību efektīva aizsardzība var tikt garantēta tikai ar nosacījumu, ka valsts procesuālā sistēma ļauj tiesai vai nu maksājuma rīkojuma izdošanas procedūrā, vai maksājuma rīkojuma izpildes procedūrā pēc savas ierosmes veikt kontroli pār attiecīgajā līgumā esošo noteikumu iespējamo negodīgumu (spriedums, 2018. gada 20. septembris, *EOS KSI Slovensko*, C-448/17, EU:C:2018:745, 45. punkts un tajā minētā judikatūra). Gadījumā, ja valsts tiesa, kas pieņem nolēmumu maksājuma rīkojuma izdošanas procedūrā, pati konstatē – kā tas ir pamatlietā –, ka ir pamats kontrolēt attiecīgo līgumu noteikumu negodīgumu, tai ir jābūt reālai iespējai šo kontroli veikt.
- 44 Jāatgādina arī, ka tieslietu organizācija dalībvalstīs, tai skaitā attiecībā uz normām, kuras reglamentē lietu sadali, ir to kompetencē. Tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz un Prokurator Generalny*, C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 36. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 45 Tādējādi ar iespējamām praktiskas dabas grūtībām, kas saistītas ar darba noslodzi, nedrīkst attaisnot Savienības tiesību nepiemērošanu. Ikvienai valsts tiesai, kurai savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu iedarbību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 21. punkts, kā arī 2014. gada 11. septembris, A, C-112/13, EU:C:2014:2195, 36. punkts).
- 46 Līdz ar to tas, ka valsts tiesai ir lielāka noslodze nekā citām tā paša līmeņa tiesām, neatbrīvo šīs tiesas tiesnešus no pienākuma piemērot Savienības tiesības efektīvi un kopumā.
- 47 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj to, ka valsts tiesa, kura izskata maksājuma rīkojuma pieteikumu, sakarā ar praktiskas dabas grūtībām, piemēram, tās darba noslodzi, neveic izvērtējumu par to, vai starp komersantu un patērētāju noslēgtā līgumā ietverts noteikums gadījumā nav negodīgs.

Par otro un trešo jautājumu

- 48 Ar otro un trešo jautājumu, kuri ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka valsts tiesa, kura izskata maksājuma rīkojuma pieteikumu, ja tā prezumē, ka šis pieteikums ir pamatots ar negodīgu noteikumu, kas ietverts patērētāja kredīta līgumā Direktīvas 93/13 izpratnē, patērētāja iebildumu neesamības gadījumā ir tiesīga pieprasīt kreditoram papildu informāciju, lai izvērtētu šā noteikuma iespējamo negodīgumu.
- 49 Saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu negodīgi līguma noteikumi nav saistoši patērētājiem. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ņemot vērā sabiedrības interešu, ko veido patērētāju aizsardzība, raksturu un nozīmi, Direktīvā 93/13 – kā izriet no tās 7. panta 1. punkta, lasot to kopā ar tās divdesmit ceturto apsvērumu, – dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu komersanta ar patērētājiem noslēgtos līgumos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank un BRD Groupe Societé Générale*, C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 52. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 50 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Tiesai jau ir bijusi izdevība lemt par Direktīvas 93/13 6. un 7. panta interpretāciju saistībā ar valsts tiesas pašiniciatīvas pilnvarām valsts maksājuma rīkojuma procedūrās.
- 51 Lai gan valsts tiesai ir pienākums pēc savas ierosmes izvērtēt Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgumu un tādējādi panākt trūkstošo līdzsvaru starp patērētāju un komersantu, tas tā ir ar nosacījumu, ka šai tiesai ir zināmi šim nolūkam vajadzīgie faktiskie un tiesiskie apstākļi. Kā Tiesai jau ir bijusi izdevība precizēt, šie apsvērumi ir attiecināmi arī uz maksājuma rīkojuma procedūru (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 13. septembris, *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 42. un 43. punkts, kā arī 2020. gada 11. marts, *Lintner*, C-511/17, EU:C:2020:188, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 52 Šajā ziņā, ja no tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, kas norādīti valsts tiesā, kura pieņem nolēmumu maksājuma rīkojuma izdošanas procedūrā, iesniegtajos lietas materiālos, izriet būtiskas šaubas par dažu tādu noteikumu negodīgumu, uz kuriem prasītājs nav norādījis, bet kuriem ir cieša saikne ar strīda priekšmetu, taču nav iespējams veikt galīgo novērtējumu šajā ziņā, un ja šī tiesa uzskata, ka ir jāizvērtē šo noteikumu negodīgums, tai vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes ir jāveic pierādījumu vākšanas pasākumi, lai papildinātu lietas materiālus, lūdzot lietas dalībniekiem atbilstoši sacikstes principam iesniegt tai šim nolūkam nepieciešamos skaidrojumus un dokumentus. No tā izriet, ka valsts tiesai ir pienākums pēc savas ierosmes veikt pierādījumu vākšanas pasākumus, ja tiesiskie un faktiskie apstākļi, kas jau ir norādīti minētajos lietas materiālos, rada būtiskas šaubas par dažu noteikumu negodīgumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. marts, *Lintner*, C-511/17, EU:C:2020:188, 37. un 38. punkts).
- 53 Tādējādi no šīs judikatūras izriet, ka šajā gadījumā, ja valsts tiesa, kura izskata maksājuma rīkojuma pieteikumu, kas pamatots ar parādu, kurš ir radies, pamatojoties uz noteikumiem līgumā, kas noslēgti ar patērētāju Direktīvas 93/13 izpratnē, prezumē, ka šie noteikumi ir negodīgi, bet tai nav iespēju veikt minēto noteikumu galīgu izvērtējumu, patērētāja iebildumu neesamības gadījumā tā pēc savas ierosmes ir tiesīga pieprasīt kredītoram nepieciešamos pierādījumus, lai novērtētu šo pašu noteikumu iespējamo negodīgumu.
- 54 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj to, ka valsts tiesa, kura izskata maksājuma rīkojuma pieteikumu, ja tā prezumē, ka šis pieteikums ir pamatots ar negodīgu noteikumu, kas ietverts patēriņa kredīta līgumā Direktīvas 93/13 izpratnē, patērētāja iebildumu neesamības gadījumā ir tiesīga pieprasīt kredītoram papildu informāciju, lai izvērtētu šā noteikuma iespējamo negodīgumu.

Par ceturto jautājumu

- 55 Iesākumā jānorāda, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šo ceturto jautājumu iesniedzējtiesa uzdod kontekstā ar Likuma par patēriņa kredīta līgumiem 10. panta 1. punktu, kurā ir paredzēts minimālais līguma fonta izmērs, šā likuma 26. pantu, kas pieprasa patērētāja piekrišanu parāda cesijai, un minētā likuma 33. pantu, kas ierobežo līgumsodu ar likumisko procentu apmēru.
- 56 Lai gan kā Direktīva 93/13, tā arī Direktīva 2008/48 ir piemērojama tādiem līgumiem, kas noslēgti starp komersantu un patērētāju kā, piemēram, aizdevuma līgumi patērētājiem, kā tas ir abās lietās, kuras izskata iesniedzējtiesa, tomēr, kā to rakstveida apsvērumos ir norādījusi Komisija, iesniedzējtiesas minētās tiesību normas nevar uzskatīt par tādām, ar kurām transponēta Direktīva 2008/48.
- 57 Proti, ir jākonstatē, ka ar Direktīvu 2008/48 nav veikta saskaņošana ne attiecībā uz banku grāmatvedības dokumentu izrakstiem, ne attiecībā uz līgumiem par parādu cesiju kā pierādījumiem, kas ļauj piedzīt parādu, kurš izriet no patēriņa kredīta līguma (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2018. gada 28. novembris, *PKO Bank Polski*, C-632/17, EU:C:2018:963, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 58 Savukārt attiecībā uz Direktīvu 93/13 ir jānorāda, ka saskaņā ar tās 1. pantu tās mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, kuri noslēgti starp komersantu un patērētāju. Saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu līguma noteikumu uzskata par negodīgu, ja tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību no līguma izrietošajās pušu tiesībās un pienākumos un tas notiek par sliktu patērētājam. Turklāt šīs direktīvas 4. panta 2. punktā un 5. pantā ir ietverta prasība, ka šiem noteikumiem vienmēr jābūt sastādītiem vienkāršā un skaidri saprotamā valodā.
- 59 Līdz ar to uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu tiks atbildēts, ņemot vērā vienīgi Direktīvas 93/13 noteikumus.
- 60 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 3. un 8. pants kopsakarā ar šīs direktīvas 6. un 7. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka izvērtējuma ietvaros, ko valsts teica pēc savas ierosmes veic attiecībā uz iespējami negodīgiem noteikumiem līgumā, kurš noslēgts starp komersantu un patērētāju, lai noskaidrotu, vai ir konstatējama ievērojama nelīdzsvarotība pušu pienākumos šā līguma ietvaros, šī tiesa var ņemt vērā arī valsts tiesību normas, kuras patērētājiem nodrošina lielāku aizsardzību par to, kāda ir paredzēta šajā direktīvā.
- 61 No Direktīvas 93/13 8. panta izriet, ka dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt stingrākus LESD atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni. Tādējādi ar šo direktīvu tiek veikta minimuma saskaņošana. Pirmkārt, vērtējot, vai kāds līguma noteikums ir negodīgs, ir jāņem vērā normatīvais konteksts, kas kopā ar šo noteikumu paredz pušu tiesības un pienākumus (spriedums, 2020. gada 10. septembris, A (Sociālā mājokļa apakšire), C-738/19, EU:C:2020:687, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Otrkārt, tas, vai kāds noteikums par sliktu patērētājam rada “ievērojamu nelīdzsvarotību” no līguma izrietošajās pušu tiesībās un pienākumos, ir nosakāms, ņemot vērā tiesību normas, kas atbilstoši valsts tiesībām būtu piemērojamas, ja starp pusēm nebūtu vienošanās šajā ziņā. Tikai veicot šādu salīdzinošu analīzi, valsts tiesa varēs izvērtēt, vai un – attiecīgā gadījumā – kādā mērā patērētājam, piemērojot līgumu, tiek radīts neizdevīgāks tiesiskais stāvoklis salīdzinājumā ar spēkā esošajos valsts tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. janvāris, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 63 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 3. un 8. pants kopsakarā ar šīs direktīvas 6. un 7. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka izvērtējuma ietvaros, ko valsts tiesa pēc savas ierosmes veic attiecībā uz iespējami negodīgiem noteikumiem starp komersantu un patērētāju noslēgtā līgumā, lai noskaidrotu, vai ir konstatējama ievērojama nelīdzsvarotība pušu pienākumos šā līguma ietvaros, šī tiesa var ņemt vērā arī valsts tiesību normas, kas patērētājiem nodrošina lielāku aizsardzību par to, kāda ir paredzēta minētajā direktīvā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 64 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

- 1) Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj to, ka valsts tiesa, kura izskata maksājuma rīkojuma pieteikumu, sakarā ar praktiskas dabas grūtībām, piemēram, tās darba noslodzi, neveic izvērtējumu par to, vai starp komersantu un patērētāju noslēgtā līgumā ietverts noteikums gadījumā nav negodīgs.

- 2) Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj to, ka valsts tiesa, kura izskata maksājuma rīkojuma pieteikumu, ja tā prezumē, ka šis pieteikums ir pamatots ar negodīgu noteikumu, kas ietverts patēriņa kredīta līgumā Direktīvas 93/13 izpratnē, patērētāja iebildumu neesamības gadījumā ir tiesīga pieprasīt kreditoram papildu informāciju, lai izvērtētu šā noteikuma iespējamo negodīgumu.
- 3) Direktīvas 93/13 3. un 8. pants kopsakarā ar šīs direktīvas 6. un 7. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka izvērtējuma ietvaros, ko valsts teica pēc savas ierosmes veic attiecībā uz iespējami negodīgiem noteikumiem starp komersantu un patērētāju noslēgtā līgumā, lai noskaidrotu, vai ir konstatējama ievērojama nelīdzsvarotība šā līguma pušu pienākumos, šī tiesa var ņemt vērā arī valsts tiesību normas, kas patērētājiem nodrošina lielāku aizsardzību par to, kāda ir paredzēta minētajā direktīvā.

[Paraksti]